

Dr. Št. Benko:

Nálezy Najv. Správneho Súdu.

Užívanie menšinového jazyka.

Napadnutým rozhodnutím vrátilo ministerstvo spravodlnosti nemeckým jazykom písané odvolanie sťažovateľa do rozhodnutiu predsedníctva vrchného zemského súdu v Prahe, ktorým zamietnutá bola tiež nemeckým jazykom písaná sťažnosť Dr. A. B., podaná preto, že mu bol doručený len v jazyku českom obžalovací spis štátneho zastupiteľstva v Prahe, pre zločin spáchaný v parlamente v Prahe.

Najv. spr. súd zamietnul sťažnosť jako bezdôvodnú z týchto dôvodov:

Podľa dôvodov žalovaného úradu odoprel tento úrad vecne vybaviť podanie sťažovateľa, pretože spísané bolo v jazyku menšinovom, a neni tu predpokladov dľa § 2. odst. 2. zákona jazykového, aby úrad odchyľil sa mohol od zásady vyslovenej v § 1. tohoto zákona, dľa ktorej treba činiť podania u úradov republiky v jazyku štátnom, pokiaľ nielen že trestný čin, pre ktorý obžalovací spis na sťažovateľa bol podaný, spáchaný bol v Prahe, ale aj spor, o ktorom tu je reč, vzniknul u zemského trestného súdu v Prahe a v Prahe neni menšiny kvalifikovanej dľa § 2. odst. 2. cit. zákona.

Sťažnosť do tohoto rozhodnutia podaná obracia sa jednak proti tomu, že sťažovateľovi bol štátnym zastupiteľstvom doručený obžalovací spis jedine v reči štátnej, ktorú ani sťažovateľ ani jeho právny zástupca nezná, jednak vytýka, že žalovaný úrad neprávom odoprel prijať a vybaviť sťažnosť, ktorou sťažovateľ proti tomuto postupu štátneho zastupiteľstva domáhal sa nápravy.

V prvom smere sťažnosti uznal Najv. spr. súd námietky za neprípustné, pretože:

napadnutým rozhodnutím nebola vôbec riešená otázka, či sťažovateľovi právom alebo neprávom dodaný bol obžalovací spis v jazyku štátnom, pretože žalovaný úrad pre zmienenu jazykovú zásadu odmietnul vecne vybaviť podanie sťažovateľa, domáhajúce sa riešenia tejto otázky, takže meritorne riešená bola ona vec len predsedníctvom vrchného zemského súdu v Prahe. Neni tu teda dosiaľ výroku poslednej instance správnej, o ktorej by Najv. spr. s. mohol judikovať (§ 5. zák. o správ. súde) a musel teda námietky sťažnosti, pokiaľ broja proti dodaniu obžalovacieho spisu v reči českej, odmietnuť jako neprípustnú.

V príčine otázky, zda žalovaný úrad právom odmietnul odvolanie sťažovateľa, písané v jazyku menšinovom, uvážil Najv. spr. súd takto:

Úrad odoprel vybaviť podanie sťažovateľa písané v jazyku nemeckom, pretože dľa § 1. jazykového zákona môže sa uňho činiť podanie zásadne iba v jazyku štátnom a pre odchyľku od tohoto pravidla uvedenú v § 2. odst. 2. jazykového zákona, neni tu vecných predpokladov.

Sťažnosť netvrdí, že v danom prípade sú tu podmienky uvedené v § 2. zákona jazykového, zakladajúce povinnosť úradu prijímať podanie

strany, písané v jazyku menšinovom; domnieva sa však, že úrad vzdor tomu nemal odmietnuť podanie sťažovateľa, ale mal prijatím a jeho vybavením umožniť dľa § 8. jazykového zákona strane, ktorá ani sama, ani jej právny zástupca neznajú jazyka štátneho, styk s úradom, a mal ju tým spôsobom ochrániť pred právnou škodou, ktorú by ona z neznalosti jazyka utrpeť mohla.

Táto námietka není o d ō v o d n e n á .

Dľa § 8. cit. zákona má sa stať podrobné prevedenie jazykového zákona nariadením výkonnej moci a má toto nariadenie obsahovať aj predpisy o tom, jaké opatrenia sú potrebné k usnadneniu úradného styku so stranami neznalými jazyka, v ktorom sa pri dotyčnom úrade úraduje, jako aj k ochrane strany pred škodami právnymi, ktoré by utrpeť mohla z neznalosti jazyka.

Ovšem z tohoto ustanovenia zákona, slubujúceho predpisy, ichž cieľom by bolo usnadnenie úradného styku so stranami neznalými jazyka štátneho, nemôže strana, neznalá štátneho jazyka, odvodzovať pre seba právny nárok na to, aby úrad upustil od zásady, vyslovenej v § 1. jazykového zákona a pripustil podanie v jazyku menšinovom v ž d y, k e d y k o l v e k b y t o ž i a d a l a s t r a n a, n e z n a l á j a z y k a š t á t n e h o, keďže by aj podmienky, za jakých § 2. cit. zákona odchýlku od zásady onej jedine dopustí, splnené neboly.

Treba teda prípustnosť podania sťažovateľa, písaného v jazyku menšinovom, posudzovať len s hľadiska §§ 1. a 2. cit. zákona.

Sťažnosť ovšem vytýka, že v § 1. citovaného zákona není vyslovené pravidlo, že u úradov prijímať a vybavovať treba len podania, písané v jazyku štátnom.

V tom ale nemôže sa dať sťažnosti za pravdu.

§ 1. cit. zákona nariaďuje, že jazyk československý je jazykom, v ktorom sa úraduje u všetkých úradov republiky.

Len jako výnimku z tohoto pravidla uvádza zákon v § 2., že úrady sú povinné za predpokladov v ňom uvedených, prijímať tiež od príslušníkov jazyka menšiny podanie písané v jazyku menšiny, a tieto vybavíť nielen v jazku československom, ale aj v jazyku podania, z čoho vyplýva, že tam, kde predpokladov pre uvedenú výnimku není, má plnú platnosť pravidlo, že podanie treba činiť v jazyku štátnom.

Sťažnosť konečne uvádza, že úrad mal pripustiť podanie sťažovateľa, písané v jazyku menšinovom aj z toho dôvodu, ponevác trestný čin, ktorého sa obžalovací spis týka, stal sa pred zákonodarným sborom, jehož pôsobnosť vzťahuje sa na územie celej republiky.

Ovšem dľa § 2. jazykového zákona je táto okolnosť pre prípustnosť podania v jazyku menšinovom úplne bezvýznamná, pokiaľ záleží jedine na tom, či sporná záležitosť vznikla v súdnom okrese, v ktorom podľa posledného sčítania ľudu bydlí aspoň 20% štátnych občanov dotyčného jazyka menšinového.

Ponevác však táto záležitosť vznikla v Prahe, kde není kvalifikovanej menšiny inojazyčnej, sťažnosť je bezdôvodná.

(Nález č. 21.570/1923.)

Výklad zákona č. 3. z roku 1918 Sb. z. a n.

Minister pre Slovensko odvolanie vo veci poľovného práva obce odmietnuť, pretože nie je kompetentným rozhodovať, keďže dľa § 75. zák. čl. XXVI : 1896 je proti rozhodnutiu župana prípustná len sťažnosť k Najvyššiemu správneému súdu.

Sťažnosť napadá toto rozhodnutie jako nezákonné, uplatňujúc, že zák. čl. XXVI : 1896 bol zrušený zákonom č. 3/1918, a že platí na Slovensku i ďalej § 2. lit. a) zák. čl. XX : 1901, dľa ktorého i proti súhlasným rozhodnutiam dvoch stolíc prípustný je opravný prostriedok cestou instančnou.

O sťažnosti tejto uvážil Najvyšší správny súd takto:

Je síce pravdou, že zákonom č. 3/1918 bol sriadený miesto bývalého uhorského správneho súdu pre celú oblasť republiky československej Najvyšší správny súd v Prahe, ale náhľad sťažnosti, že následkom zrušenia uhorského správneho súdu pre oblasť československej republiky byly zrušené všetky predpisy zák. čl. XXVI : 1896 není správny. Vyplýva to menovite zo zákona zo dňa 28. marca 1918, č. 11. Sb., ktorý v čl. 2. stanoví, že všetky dosavádne zemské a ríšske zákony a nariadenia zostávajú v platnosti. Keďže ale zákon č. 3/1918 nevyslovil zrušenie zák. čl. XXVI : 1896 in toto a nahradil len uhorský správny súd Najvyšším správny súdom, je samozrejme, že zák. čl. XXVI : 1896 len potiaľ pozbyl platnosti, pokiaľ stojí v odpore s cit. zák. č. 3/1918.

Ponevác tedy ani zo zákona tohoto, ani zo zákonov a nariadení nim prevzatých — nevyplýva, že by predpisy XI. hlav. cit. zák. čl. XXVI. ohľadne poľovného práva byly derogované — a dľa § 75. cit. zák. rozhodnutie podžupana — na teraz župana — bolo rozhodnutím konečným, proti ktorému nebolo už odvolanie prípustné cestou instančnou — právom žalovaný minister odmietnuť rozhodovať o odvolaní sťažovateľa podanou proti rozhodnutiu župana.

(Nález č. 445/24.)

Včasnosť opčného prehlásenia.

Žalovaný úrad odmietol opčné prehlásenie sťažovateľa v prospech Čs. Republiky na základe čl. 8. brnenskej smluvy zo dňa 7. júla 1920, č. 107. Sb. z. a n. z roku 1921 jako opozdené a tedy neprípustné, pretože jednoročná opčná lehota v smysle uvedeného zákonného ustanovenia začala sa dňom, ktorým zmienená smluva nadobudla pôsobnosti, t. j. dňom 10. marca 1921 a uplynula dňom 9. marca 1922; opčné prehlásenie však bolo podané mestskej rade v Brne len dňa 10. marca 1922, teda po uplynutí zákonnej opčnej lehoty.

Napadnuté rozhodnutie stojí teda, pokiaľ je reč o počítaní lehoty, keď má za to, že lehota skončila už 9. marca 1922, zrejme na tom stanovisku, že treba počítat rok za 365 dní.

Podľa náhľadu Najv. spr. súdu názor ten není správny a to z týchto dôvodov:

V obore správneho práva není všeobecných ustanovení o tom, jako treba počítat lehotu, stanovenú podľa dní mesiacov alebo rokov. Treba

teda túto otázku riešiť podľa ustanovení, ktoré sú v tom smere vôbec dané právnym poriadkom.

Podľa všeobecného zákona občianskeho v pôvodnom jeho znení (§ 902.) počítal sa síce rok za 365 dní, ale už zákon obchodný (čl. 328.) a taktiež zmenkový poriadok (§ 32.) ustanovily, že koniec lehoty, určenej dľa týždňov, mesiacov alebo období, zabierajúcich niekoľko mesiacov, pripadá na deň posledného týždňa alebo posledného mesiaca, ktorý sa svojim pomenovaním alebo číslom shoduje so začiatčným dňom lehoty.

Tú istú zásadu prijal aj civilný súdny poriadok vo svojom § 125. a konečne v § 98. (3. čiastočná novela ku všeobecnému obč. zák. čís. nar. zo dňa 19. marca 1916, č. 69. r. 2.) pozmeňujúc tým pôvodné ustanovenie § 902. všeobecného obč. zákona. Platí teda toto pravidlo zásadne pre celý obor súkromého práva.

V obore verejného práva ustanovil čl. VIII. úvodného patentu k trestnému zákonu, že treba všetky lehoty v ňom ustanovené počítat podľa kalendárneho roku, teda zrejme tým istým spôsobom, ktorý je dnes pravidlom v obore súkromého práva. Musí sa teda považovať toto pravidlo v terajšom právnom poriadku za všeobecne platené — a to dľa nálezu Najv. spr. súdu zo dňa 7. februára 1923 aj ohľadom územia slovenského.

Je-ti tomu tak, mohla teda lehota k opčnému prehláseniu, ktorú čl. 8. brnenskej zmluvy ustanovil v jednom roku a ktorá sa započala dňom 10. marca 1921, skončiť jedine dňom 10. marca 1922 jako dňom, ktorý svojim číslovým označením sa shoduje so začiatčným dňom lehoty.

(Nález č. 19.885/1923).

Neschválenie stanov.

Napadnutým rozhodnutím nevzal minister pre správu Slovenska na vedomie stanovы spolku »Sväzok pravotárov župy Šarišskej« z dôvodov, že účel spolku v § 1. štatútov vytknutý, kryje sa s účelom advokátnej komory, korporácie počúradnej, zákonom uznanej, jež činnosť by sa »Sväzkom« len trieštila.

Žalovaný úrad ďalej dovodzuje, že sťažnosť je neprípustná, pretože »Sväzok« jako právnická osoba vôbec neexistuje, teda ani sťažnosť podávať nemôže, sťažnosť by mohli podať len zakladatelia jako súkromníci a nie jako funkcionári neexistujúceho spolku.

N. Spr. S. neuznáva túto druhú námietku za správnu, pretože právny poriadok, ktorý organizovanie spolku uznáva za prípustné, ba slobodu spolkovania chráni zárukami ústavnými, nemôže sa vykladať tak, aby organizovanie spolku bolo činené fakticky nemožným.

Duchu právneho poriadku by odporovalo, keď by sa tým, ktorí chcú spolok založiť, odnímala možnosť, aby si zvolili orgány, ktoré by až do tej doby, keď spolok nadobudne právnej existencie, robily zaň všetko, čoho je k platnému vzniku spolku potrebné, a následkom toho nemôže sa

upriech voleným funkcionárom spolku legitimácia, aby stanovy predložili k schváleniu príslušnému úradu a v tejto funkcii použili tiež opravných prostriedkov.

Vo veci samej ani s pozitívnymi právnymi, ani so zásadami spolčovačej a občianskej slobody nedá sa srovnat názor, že spolkom není dovolené vytknúť si a sledovať určité ciele len z toho dôvodu, že slúžiť týmže cieľom je úkolom niektorého orgánu verejnej správy. Je zrejmé, že podľa tohoto názoru boly by — takmer všetky — spolky vzdelávacie, kultúrne a humanitné neprípustné.

Právnomu poriadku ovšem by neodpovedalo, keď by si spolok osoboval v jakomkoľvek smere výkon moci verejnej alebo funkcie, ktorá je výslovným predpisom zákona vyhradená určitým orgánom.

Stanovy »Sväzku« vytykajú si v § 1. jako účel spolku sledovanie istých zájmov hospodárskych, spoločenských a vzdelávacích.

V tom iste nemôže sa spatrovať nejaké osobovanie si verejnej moci alebo funkcie a není ani takého predpisu, ktorý by sledovanie týchto účelov pre členov stavu advokátneho vyhradil advokátnej komore.

Preto bolo rozhodnutie žalovaného úradu pre nezákonnosť zrušené. (Nález č. 19.665/1923.)

Legionárska služba, započtení její.

Nejvyšší správní soud vyslovil ve svém nálezu ze dne 15. března 1923, čís. 4262, názor, že, stanoví-li cit. prov. nař., že se služba v legiích započítává do služební doby rozhodné pro určení služebního pořadí v příslušné hodnostní třídě, jmenováním nabyté, to znamená, že doba této služby v legiích ztrávené se klade na roveň oné době, která byla v dotyčné třídě a dotyčném odvětví skutečně ztrávena, a dále, že tím, že citované nařízení v mezích legionářského zákona prohlásilo legionářskou dobu za paritní oné služební době efektivní, kterou má na mysli § 37., odst. 1. služ. pragm., byla přivoděna změna, resp. doplnění § 37. Důsledek toho jest, že legionáři, který na základě svého jmenování úředníkem teprve do státní služby vstupuje, připočítati jest jeho legionářskou službu pro stanovení jeho pořadí v oné třídě, do které byl jmenován. Na tomto názoru Nejvyšší správní soud setrval i nyní na základě svého plenárního usnesení ze dne 4. června 1923. (Nález ze dne 26. VI. 1923, čís. 9150.)

Proto jest nesprávným názor žalovaného úřadu, že by pro stanovení služebního pořadí i úředníků, kteří se vykázati mohou legionářskou službou, rozhodným byl pouze den jejich jmenování do příslušné hodnostní třídy.

Závodní výbory.

Dle nálezu spr. soudu ze dne 28. VI. 23, čís. 5252 zákon o závodních výborech čís. 330/21 platí pouze pro závody výrobní, ne tedy pro banky.